

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 1 marca 2012 r.

Dyrektywa 96/9/WE – Ochrona prawna baz danych – Prawo autorskie – Terminarze meczów ligowych piłki nożnej

W sprawie C-604/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) (Zjednoczone Królestwo) postanowieniem z dnia 10 grudnia 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 grudnia 2010 r., w postępowaniu:

Football Dataco Ltd,

Football Association Premier League Ltd,

Football League Ltd,

Scottish Premier League Ltd,

Scottish Football League,

PA Sport UK Ltd

przeciwko

Yahoo! UK Ltd,

Stan James (Abingdon) Ltd,

Stan James plc,

Enetpulse ApS,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts (sprawozdawca), prezes izby, J. Malenovský, E. Juhász, G. Arestis i D. Šváby, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 października 2011 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League oraz PA Sport UK Ltd przez J. Mellora, QC, S. Levine’a oraz L. Lane oraz R. Hoy, barristers,
- w imieniu Yahoo! UK Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc oraz Enetpulse ApS przez D. Alexandra oraz R. Meade’a, QC, P. Robertsa oraz P. Nagpal, barristers,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez L. Seeborutha, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez S. Malynicza, barrister,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez S. Fiorentino, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu maltańskiego przez A. Buhagiar oraz G. Kimberley, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu portugalskiego przez A.P. Barros oraz przez L. Ineza Fernandes a i P. Mateusa Calada, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu fińskiego przez J. Heliskoskiego, działającego w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Samnaddę oraz T. van Rijna, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 15 grudnia 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych (Dz.U. L 77, s. 20).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Football Dataco Ltd, Football Association Premier League Ltd, Football League Ltd, Scottish Premier League Ltd, Scottish Football League i PA Sport UK Ltd (zwanymi dalej, łącznie, „Football Dataco i in.”) a Yahoo! UK Ltd, Stan James (Abingdon) Ltd, Stan James plc oraz Enetpulse ApS (zwanymi dalej, łącznie, „Yahoo i in.”), dotyczącego praw własności intelektualnej, na które powołują się Football Dataco i in. względem terminarzy meczów angielskich i szkockich lig piłki nożnej.

Ramy prawne

Prawo międzynarodowe

- 3 W sekcji poświęconej prawu autorskiemu i prawom pokrewnym art. 10 ust. 2 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej, figurującego w załączniku 1C do Porozumienia ustanawiającego Światową Organizację Handlu (WTO), podpisanego w Marrakeszu w dniu 15 kwietnia 1994 r. i zatwierdzonego decyzją Rady 94/800/WE z dnia 22 grudnia 1994 r. dotyczącą zawarcia w imieniu Wspólnoty Europejskiej w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji porozumień będących wynikiem negocjacji wielostronnych w ramach Rundy Urugwajskiej (1986–1994) (Dz.U. L 336, s. 1), stanowi:

„Zbiory danych lub inne materiały przedstawione w formie możliwej do odczytania przez maszyny lub w innej formie, które z powodu doboru lub uporządkowania ich zawartości stanowią wytwory intelektu, będą chronione jako takie. Ochrona taka, która nie będzie rozciągać się na dane lub materiały jako takie, nie będzie powodować uszczerbku dla praw autorskich dotyczących danych lub materiałów jako takich”.

- 4 Artykuł 5 Traktatu Światowej Organizacji Własności Intelektualnej (WIPO) o prawie autorskim, przyjętego w Genewie w dniu 20 grudnia 1996 r., który dotyczy „zbiorów danych (baz danych)”, stanowi:

„Zbiory danych lub innych materiałów, które ze względu na dobór lub układ treści stanowią wytwory intelektu, podlegają jako takie ochronie. Ochrona ta nie obejmuje danych ani samych materiałów i nie narusza prawa autorskiego do danych lub materiałów zawartych w zbiorze”.

Prawo Unii

- 5 Motywy 1–4, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 26, 27, 39 i 60 dyrektywy 96/9 stanowią:

- „(1) bazy danych są obecnie niedostatecznie chronione we wszystkich państwach członkowskich przez obowiązujące przepisy; taka ochrona, tam gdzie istnieje, ma różne właściwości;
- (2) takie różnice w prawnej ochronie baz danych, udzielanej przez ustawodawstwo państw członkowskich, wywierają bezpośrednio negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego w odniesieniu do baz danych, w szczególności na swobodę osób fizycznych i prawnych w dostarczaniu on-line baz danych towarów i usług na podstawie ujednoliconych ustaleń prawnych w całej Wspólnocie; różnice takie mogą stać się znacznie wyraźniejsze, gdy państwa członkowskie wprowadzą nowe przepisy w tej dziedzinie, która obecnie nabiera coraz bardziej międzynarodowego wymiaru;
- (3) należy usunąć istniejące różnice zakłócające funkcjonowanie rynku wewnętrznego oraz należy zapobiec powstawaniu nowych, natomiast nie należy usuwać ani zapobiegać powstawaniu różnic niewywierających negatywnego wpływu na funkcjonowanie rynku wewnętrznego ani na rozwój rynku informatycznego we Wspólnocie;

- (4) w państwach członkowskich ochrona praw autorskich baz danych istnieje w różnych formach, zgodnie z obowiązującymi przepisami lub orzecznictwem, oraz, jeśli między państwami członkowskimi utrzymają się różnice w ustawodawstwie w odniesieniu do zakresu oraz warunków ochrony, takie niezharmonizowane prawa własności intelektualnej mogą zapobiegać swobodnemu przepływowi towarów i usług we Wspólnocie;

[...]

- (9) bazy danych są istotnym narzędziem w rozwoju rynku informatycznego we Wspólnocie; narzędzie to będzie również używane w wielu innych dziedzinach;

- (10) we Wspólnocie i na całym świecie wykładniczy wzrost ilości informacji zbieranych i przetwarzanych rocznie we wszystkich sektorach handlu i przemysłu wymaga inwestycji we wszystkich państwach członkowskich w zaawansowane systemy przetwarzania informacji;

[...]

- (12) takie inwestycje w nowoczesne systemy przechowywania i przetwarzania danych nie będą dokonywane we Wspólnocie, jeżeli nie wprowadzi się stabilnego oraz jednolitego, prawnego systemu ochrony praw twórców baz danych;

[...]

- (15) kryteria stosowane do określenia, czy baza danych powinna być chroniona przez prawo autorskie, powinny uwzględniać, że dobór lub układ zawartości bazy danych stanowi intelektualną twórczość autora; taka ochrona powinna objąć strukturę bazy danych;

- (16) w celu określenia, czy baza danych ma podlegać ochronie prawa autorskiego, nie powinno się stosować kryteriów innych niż oryginalność utworu, w sensie intelektualnej twórczości autora, w szczególności nie powinno się stosować kryteriów estetycznych lub jakościowych;

[...]

- (18) niniejsza dyrektywa jest bez uszczerbku dla wolności autorów w zakresie decydowania, czy i w jaki sposób zezwolą na włączenie swoich utworów do bazy danych, w szczególności czy udzielone upoważnienie jest upoważnieniem wyłącznym; [...]

[...]

- (26) utwory chronione prawem autorskim i przedmioty chronione prawami pokrewnymi włączone do bazy danych pozostają pomimo to chronione odpowiednimi prawami wyłącznymi i nie mogą być włączone lub pobrane z bazy danych bez zezwolenia uprawnionego albo jego następców prawnych;

- (27) prawo autorskie do tych utworów i prawa pokrewne przedmiotów, które zostały włączone do bazy danych, nie jest w żaden sposób naruszone istnieniem

oddzielnego prawa do wyboru lub układu utworów oraz przedmiotów w bazie danych;

[...]

- (39) w uzupełnieniu do ochrony prawem autorskim oryginalnego wyboru lub zestawienia zawartości bazy danych niniejsza dyrektywa ma na celu zabezpieczenie pozycji producentów baz danych przed przywłaszczeniem rezultatów jego finansowych i zawodowych inwestycji, dokonanych w celu uzyskania i zgromadzenia zawartości bazy danych, poprzez ochronę całości lub istotnej części bazy danych przed niektórymi działaniami użytkownika lub konkurenta;

[...]

- (60) niektóre państwa członkowskie obecnie chronią, na mocy przepisów prawa autorskiego, bazy danych, które nie spełniają kryteriów kwalifikowania się do ochrony prawa autorskiego, ustanowionej w niniejszej dyrektywie; nawet jeżeli bazy danych, których to dotyczy, kwalifikują się do ochrony na mocy prawa ustanowionego w niniejszej dyrektywie w celu zapobiegania nieuprawnionemu pobieraniu danych i/lub wtórnemu ich wykorzystaniu, okres ochrony na mocy tego prawa jest znacznie krótszy niż okres, z którego korzystają na mocy obecnie obowiązujących przepisów krajowych; skutkiem harmonizacji kryteriów określenia, czy baza danych ma być chroniona na podstawie prawa autorskiego, nie może być skrócenie okresu ochrony, z którego obecnie korzystają uprawnieni, których to dotyczy; należy ustanowić w tym celu odstępstwo; skutki takiego odstępstwa muszą być ograniczone do terytoriów zainteresowanych państw członkowskich”.

6 Zgodnie z art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9:

„Do celów niniejszej dyrektywy »baza danych« oznacza zbiór niezależnych utworów, danych lub innych materiałów [elementów] uporządkowanych w sposób systematyczny lub metodyczny, indywidualnie dostępnych środkami elektronicznymi lub innymi sposobami”.

7 W rozdziale II, zatytułowanym „Prawo autorskie”, art. 3 dyrektywy 96/9, który definiuje „[p]rzedmiot ochrony”, ma następujące brzmienie:

„1. Zgodnie z niniejszą dyrektywą bazy danych, które, z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości, stanowią własną intelektualną twórczość autora, podlegają jako takie ochronie prawa autorskiego. Żadnych innych kryteriów nie stosuje się do określenia ich kwalifikowania się do tej ochrony.

2. Ochrona baz danych na podstawie prawa autorskiego przewidziana w niniejszej dyrektywie nie rozciąga się na ich zawartość i jest bez uszczerbku dla wszelkich praw dotyczących tej zawartości”.

8 W rozdziale III, zatytułowanym „Prawo sui generis”, art. 7 dyrektywy 96/9, dotyczący „[p]rzedmiotu ochrony”, stanowi w ust. 1 i 4:

„1. Państwa członkowskie ustanawiają [...] dla producenta bazy danych, wymagającej jakościowej i/lub ilościowej istotnej inwestycji dla uzyskania[,] weryfikacji lub prezentacji jej zawartości, prawo do ochrony przed pobieraniem danych i/lub wtórnym ich wykorzystaniem w całości lub w istotnej części, co do jakości i/lub ilości.

[...]

4. Prawo przewidziane w ust. 1 stosuje się niezależnie od tego, czy określona baza danych kwalifikuje się do ochrony na podstawie prawa autorskiego lub innych praw. [...]”.

9 W rozdziale IV, zatytułowanym „Przepisy wspólne”, art. 14 dyrektywy 96/9 stanowi:

„1. Ochrona na podstawie niniejszej dyrektywy, odnośnie do prawa autorskiego, stosuje się również do baz danych sporządzonych przed dniem określonym w art. 16 ust. 1, a które w tym dniu spełniają wymagania ustanowione w niniejszej dyrektywie odnośnie do ochrony praw autorskich do baz danych.

2. Bez względu na ust. 1 w przypadku gdy baza danych chroniona na mocy przepisów prawa autorskiego w państwie członkowskim w dniu opublikowania niniejszej dyrektywy nie spełnia kryteriów kwalifikujących ją do ochrony prawa autorskiego ustanowionej w art. 3 ust. 1, niniejsza dyrektywa nie ma skutku ograniczającego w państwie członkowskim pozostałego okresu ochrony udzielonego na mocy tych przepisów.

[...]”.

10 Data publikacji dyrektywy 96/9 w *Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich* przypadła na dzień 27 marca 1996 r.

11 Wskazana dyrektywa została transponowana w Zjednoczonym Królestwie w drodze Copyright and Rights in Databases Regulations 1997 (S.I. 1997, nr 3032) (rozporządzenia z 1997 r. w sprawie praw autorskich i praw dotyczących baz danych), które weszło w życie w dniu 1 stycznia 1998 r. Treść przepisów tego rozporządzenia mających znaczenie w niniejszej sprawie jest identyczna z treścią istotnych przepisów tej dyrektywy.

Okoliczności faktyczne będące u podstaw sporu przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

Tworzenie terminarzy meczów angielskich i szkockich lig piłki nożnej

12 Zgodnie z treścią postanowienia odsyłającego w Anglii i Szkocji tworzenie rocznych terminarzy meczów ligowych piłki nożnej jest podporządkowane porównywalnym na ogół zasadom i procedurze.

13 Oznacza to konieczność uwzględnienia pewnej liczby zasad, tzw. zasad kardynalnych, a najważniejsze z nich stanowią, że:

- żaden klub nie może rozgrywać trzech kolejnych meczów u siebie lub na wyjeździe;
 - w ramach pięciu kolejnych meczów żaden klub nie może mieć czterech meczów u siebie lub czterech meczów na wyjeździe;
 - w ramach możliwości wszystkie kluby muszą mieć rozegranych w każdym momencie sezonu tyle samo meczów u siebie i na wyjeździe oraz
 - wszystkie kluby muszą mieć w miarę możliwości tyle samo meczów rozgrywanych w tygodniu u siebie i na wyjeździe.
- 14 Procedura tworzenia terminarza takiego jak będący przedmiotem postępowania przed sądem krajowym dzieli się na różne etapy. Pierwszy etap, który ma swój początek w poprzednim sezonie, obejmuje ustalenie przez pracowników zainteresowanych zawodowych federacji programu meczów pierwszej ligi oraz wstępnego terminarza meczów innych lig. Obejmuje on ustalenie w zależności od szeregu podstawowych parametrów (daty początku i końca sezonu, liczby meczów do rozegrania, dat zastrzeżonych dla innych rozgrywek krajowych, europejskich i międzynarodowych) wykazu możliwych dat meczów.
- 15 Drugi etap obejmuje przesłanie zainteresowanym klubom kwestionariusza poprzedzającego ustalenie terminarza oraz analizę odpowiedzi na ten kwestionariusz, w szczególności wniosków „o ustalenie szczególnej daty” (wniosek klubu o rozegranie meczu z innym klubem w określonym dniu u siebie lub na wyjeździe), wniosków dotyczących „nieokreślonej daty” [wniosek klubu o rozegranie takiego meczu w określonym dniu tygodnia, który rozpocznie się o określonej godzinie (na przykład w sobotę, po godz. 13.30)] oraz wniosków „o zestawienie w pary” (wniosek dwóch lub więcej klubów o nierozgrywanie meczu tego samego dnia u siebie). Około 200 wniosków jest składanych w każdym sezonie.
- 16 Trzeci etap, który w ramach angielskiej ligi piłki nożnej jest powierzony G. Thompsonowi ze spółki Atos Origin IT Services UK Ltd, obejmuje dwa zadania, to jest „ustalenie kolejności” i „łączenie w pary”.
- 17 Zadanie ustalenia kolejności ma na celu uzyskanie optymalnej kolejności meczów u siebie i na wyjeździe dla każdego klubu z uwzględnieniem kardynalnych zasad, szeregu ograniczeń organizacyjnych i w zakresie możliwości, wniosków przedstawionych przez kluby. Następnie G. Thompson opracowuje zestawienie par w zależności od wniosków przedstawionych przez drużyny. Umieszcza on stopniowo nazwy drużyn w tym zestawieniu, usiłując znaleźć rozwiązanie dla maksymalnej liczby spornych przypadków, aż do ustalenia zadawalającego projektu terminarza meczów. W tym celu korzysta on z programu informatycznego, do którego wprowadza poszczególne elementy tabeli kolejności i zestawienia par w celu uzyskania czytelnej wersji terminarza.
- 18 Ostatni etap, który opiera się na współpracy między G. Thompsonem oraz pracownikami zainteresowanych zawodowych federacji, polega na weryfikacji treści terminarza meczów. Weryfikacja ta przeprowadzana jest ręcznie za pomocą programu informatycznego w celu rozwiązania występujących problemów. Dwa zebrania,

pierwsze w ramach grupy roboczej tworzącej terminarz i drugie z przedstawicielami policji, mają następnie na celu ostateczne ustalenie treści terminarza. W odniesieniu do sezonu ligowego 2008/2009 na tym ostatnim etapie wprowadzono 56 zmian.

- 19 Zgodnie z ustaleniami sądu pierwszej instancji dotyczącymi okoliczności faktycznych i zawartymi w postanowieniu odsyłającym procedura tworzenia terminarzy meczów piłki nożnej będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym nie ma charakteru wyłącznie mechanicznego lub deterministycznego, lecz wymaga znaczącego nakładu pracy i dużych umiejętności, tak aby sprostać licznym wymogom, zachowując przy tym w pełni obowiązujące zasady. Konieczny w tym celu nakład pracy nie sprowadza się do zastosowania ustalonych kryteriów i różni się na przykład od odpracowania spisu abonentów telefonicznych tym, że wymaga na każdym etapie refleksji i umiejętności, w szczególności gdy program informatyczny nie znajduje żadnego rozwiązania wobec występujących ograniczeń. Co się tyczy częściowego wykorzystania sprzętu komputerowego, nie wyklucza ono, zgodnie z twierdzeniami G. Thompsona, koniecznej refleksji, a także pewnego stopnia własnego uznania.

Okoliczności faktyczne w postępowaniu przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

- 20 Football Dataco i in. podnoszą, że posiadają one w odniesieniu do terminarzy meczów angielskich i szkockich lig piłki nożnej prawo sui generis na podstawie art. 7 dyrektywy 96/9, prawo autorskie na podstawie art. 3 tej dyrektywy, a także prawo autorskie zgodnie z brytyjskimi przepisami w dziedzinie własności intelektualnej.
- 21 Kwestionując legalne istnienie tych praw, Yahoo i in. twierdzą, że mają one prawo do wykorzystania tych terminarzy w ramach swojej działalności bez konieczności uiszczania opłaty.
- 22 Sąd pierwszej instancji uznał, że rzeczony terminarz może być objęty ochroną prawa autorskiego na mocy art. 3 dyrektywy 96/9 z uwagi na to, że ich opracowanie wymaga znacznego nakładu pracy twórczej. Natomiast sąd ten uznał, że nie przysługują im dwa pozostałe powołane prawa.
- 23 Sąd krajowy potwierdził wyrok sądu pierwszej instancji w zakresie braku możliwości ochrony terminarzy będących przedmiotem postępowania przed tym sądem prawem sui generis na mocy art. 7 dyrektywy 96/9. Natomiast sąd ten zastanawia się nad możliwością ochrony tych terminarzy prawem autorskim na podstawie art. 3 tej dyrektywy. Wyraża on również wątpliwości co do możliwości ochrony wspomnianych terminarzy prawem autorskim na mocy brytyjskich przepisów wcześniejszych niż ta dyrektywa z zachowaniem przesłanek innych niż przesłanki wymienione w rzeczonym art. 3.
- 24 W tych okolicznościach Court of Appeal (England & Wales) (Civil Division) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Co należy rozumieć przez zawarte w art. 3 ust. 1 dyrektywy [96/9] [...] określenie »bazy danych, które, z powodu wyboru lub uporządkowania ich zawartości, stanowią własną intelektualną twórczość autora«, a dokładniej:

- a) czy z takiego pojęcia należy wykluczyć wysiłek intelektualny i umiejętności związane ze stworzeniem danych;
 - b) czy pojęcie wyboru lub uporządkowania obejmuje także czynność nadania dużego znaczenia wcześniej istniejącym danym (jak ma to miejsce w przypadku ustalenia daty meczu piłkarskiego); oraz
 - c) czy »własna intelektualna twórczość autora« wymaga od autora czegoś więcej niż znacznego nakładu pracy i dużych umiejętności? A jeśli tak, to czego?
- 2) Czy dyrektywa stanowi przeszkodę dla stosowania przepisów prawa krajowego, które w przypadku baz danych ustanawiają inne prawa autorskie niż te przewidziane dyrektywą [96/9]?”.

W przedmiocie pierwszego pytania prejudycjalnego

- 25 W pierwszym pytaniu sąd krajowy wnosi w istocie o dokonanie wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9. W szczególności sąd ten dąży do ustalenia:
- po pierwsze, czy w ramach stosowania tego przepisu należy wykluczyć wysiłek intelektualny i umiejętności wykorzystane przy tworzeniu danych,
 - po drugie, czy „wybór lub uporządkowanie” zawartości w rozumieniu wskazanego przepisu obejmuje także czynność nadania dużego znaczenia wcześniej istniejącym danym, oraz
 - po trzecie, czy pojęcie „własnej intelektualnej twórczości autora” w rozumieniu tego przepisu wymaga od autora czegoś więcej niż znacznego nakładu pracy i dużych umiejętności oraz w takim przypadku, jaki jest ten dodatkowy wymóg.
- 26 Na wstępie, po pierwsze, należy przypomnieć, że Trybunał orzekł już, iż terminarz meczów ligowych piłki nożnej stanowi „bazę danych” w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9. Trybunał uznał w istocie, że kompilacja daty, godziny i informacji na temat dwóch drużyn, tj. drużyny gospodarzy i gości, dotyczących meczu piłki nożnej ma niezależną wartość informacyjną, która powoduje, że stanowi ona „niezależny element” w rozumieniu wskazanego art. 1 ust. 2 oraz że uporządkowanie w formie terminarza dat, godzin i nazw drużyn w odniesieniu do poszczególnych meczów ligowych piłki nożnej spełnia wymienione w tym art. 1 ust. 2 przesłanki systematycznego lub metodycznego uporządkowania oraz indywidualnego dostępu do danych zawartych w bazie danych (zob. wyrok z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie C-444/02 Fixtures Marketing, Zb.Orz. s. I-10549, pkt 33–36).
- 27 Po drugie, zarówno z porównania treści, odpowiednio art. 3 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 96/9 jak i innych przepisów lub motywów tej dyrektywy, w szczególności jej art. 7 ust. 4 oraz motywu 39 wynika, że prawo autorskie i prawo sui generis stanowią dwa niezależne prawa, których przedmiot i przesłanki stosowania są odmienne.
- 28 W rezultacie okoliczność, że „baza danych” w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9

nie spełnia przesłanek, które umożliwiają objęcie jej ochroną prawem sui generis na podstawie art. 7 rzeczony dyrektywy, jak orzekł Trybunał w odniesieniu do terminarzy meczów ligowych piłki nożnej (wyroki z dnia 9 listopada 2004 r.: w sprawie C-46/02 *Fixtures Marketing*, Zb.Orz. s. I-10365, pkt 43–47; w sprawie C-338/02 *Fixtures Marketing*, Zb.Orz. s. I-10497, pkt 32–36; ww. wyrok w sprawie C-444/02 *Fixtures Marketing*, pkt 48–52), nie oznacza automatycznie, że ta baza danych nie może być również objęta ochroną prawa autorskiego na mocy art. 3 tej dyrektywy.

- 29 Zgodnie z ust. 1 wskazanego art. 3 „baza danych” w rozumieniu art. 1 ust. 2 dyrektywy 96/9 podlega ochronie prawa autorskiego, jeżeli z powodu wyboru lub uporządkowania jej zawartości stanowi własną intelektualną twórczość autora.
- 30 W pierwszej kolejności z analizy art. 3 ust. 2 i motywu 15 dyrektywy 96/9 wynika, że ochrona prawa autorskiego, przewidziana w tej dyrektywie, dotyczy „struktury” bazy danych, a nie jej „zawartości” czy też w rezultacie elementów, które składają się na tę zawartość.
- 31 Ponadto, jak wynika z art. 10 ust. 2 Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej i art. 5 traktatu WIPO o prawie autorskim, zbiór danych, który ze względu na dobór lub układ treści stanowi wytwór intelektu, podlega jako taki ochronie. Natomiast ochrona ta nie obejmuje samych danych i nie narusza prawa autorskiego do tych danych.
- 32 W tym kontekście pojęcia „wyboru” i „uporządkowania” w rozumieniu art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9 odnoszą się odpowiednio do selekcji i układu danych, w wyniku których jej autor nadaje bazie danych jej strukturę. Natomiast pojęcia te nie obejmują tworzenia danych zawartych w tej bazie danych.
- 33 W rezultacie, zdaniem Yahoo i in., rządów włoskiego, portugalskiego i fińskiego oraz Komisji Europejskiej elementy, o których mowa w pytaniu pierwszym lit. a), przedłożonym przez sąd krajowy, odnoszące się do wysiłku intelektualnego i umiejętności wykorzystanych przy tworzeniu danych nie mogą zostać uwzględnione w ramach oceny, czy możliwe jest objęcie bazy danych, która je zawiera ochroną prawa autorskiego przewidzianą w dyrektywie 96/9.
- 34 Analizę tę potwierdza cel wskazanej dyrektywy. Jak wynika z motywów 9, 10 i 12 tej dyrektywy, celem tym jest wspieranie tworzenia systemów przechowywania i przetwarzania danych, tak aby przyczynić się do rozwoju rynku informatycznego w kontekście nadzwyczajnego wzrostu ilości informacji zbieranych i przetwarzanych rocznie we wszystkich sektorach działalności (zob. wyroki z dnia 9 listopada 2004 r.: ww. w sprawie C-46/02 *Fixtures Marketing*, pkt 33; w sprawie C-203/02 *The British Horseracing Board i in.*, Zb.Orz. s. I-10415, pkt 30; ww. w sprawie C-338/02 *Fixtures Marketing*, pkt 23; a także ww. w sprawie C-444/02 *Fixtures Marketing*, pkt 39). Natomiast celem tym nie jest ochrona obejmująca tworzenie elementów, które mogą być zebrane w bazie danych.
- 35 Należy zauważyć, że w postępowaniu przed sądem krajowym opisane przez ten sąd nakłady, w szczególności nakłady intelektualne, przedstawione w pkt 14–18 niniejszego wyroku, służą w ramach organizacji danych lig wyznaczeniu daty, godziny oraz drużyn odnoszących się do każdego z meczów rozgrywanych w tych ligach w zależności od

wszystkich zasad, parametrów i ograniczeń organizacyjnych oraz szczególnych wniosków zainteresowanych klubów (zob. ww. wyroki z dnia 9 listopada 2004 r.: w sprawie C-46/02 Fixtures Marketing, pkt 41; w sprawie C-338/02 Fixtures Marketing, pkt 31; w sprawie C-444/02 Fixtures Marketing, pkt 47).

- 36 Jak podkreśliły Yahoo i in. oraz rząd portugalski, te nakłady odnoszą się do tworzenia samych danych, które zawarte są w omawianej bazie danych, jak przypomniano w pkt 26 niniejszego wyroku (zob. ww. wyroki z dnia 9 listopada 2004 r.: w sprawie C-46/02 Fixtures Marketing, pkt 42; w sprawie C-338/02 Fixtures Marketing, pkt 31; w sprawie C-444/02 Fixtures Marketing, pkt 47). W rezultacie i uwzględniając ustalenia zawarte w pkt 32 niniejszego wyroku, nie mają one w każdym razie żadnego znaczenia dla dokonania oceny, czy możliwe jest objęcie terminarzy meczów ligowych piłki nożnej będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym ochroną prawa autorskiego przewidzianą w dyrektywie 96/9.
- 37 W drugiej kolejności, jak wynika z motywu 16 dyrektywy 96/9, pojęcie własnej intelektualnej twórczości autora odsyła do kryterium oryginalności (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 lipca 2009 r. w sprawie C-5/08 Infopaq International, Zb.Orz. s. I-6569, pkt 35, 37, 38; z dnia 22 grudnia 2010 r. w sprawie C-393/09 Bezpečnostní softwarová asociace, Zb.Orz. s. I-13971, pkt 45; z dnia 4 października 2011 r. w sprawach połączonych C-403/08 i C-429/08 Football Association Premier League i in., Zb.Orz. s. I-9083, pkt 97; a także z dnia 1 grudnia 2011 r. w sprawie C-145/10 Painer, Zb.Orz. s. I-12533, pkt 87).
- 38 Co się tyczy tworzenia bazy danych, to kryterium oryginalności jest spełnione, jeżeli poprzez wybór lub uporządkowanie zawartych w niej danych jej autor w sposób oryginalny wyraża swe możliwości twórcze poprzez dokonywanie swobodnych i twórczych wyborów (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawie Infopaq International, pkt 45; w sprawie Bezpečnostní softwarová asociace, pkt 50; w sprawie Painer, pkt 89) i zaznacza w ten sposób swój „osobisty charakter” (ww. wyrok w sprawie Painer, pkt 92).
- 39 Natomiast wskazane kryterium nie jest spełnione, gdy utworzenie bazy danych jest uwarunkowane względami technicznymi, zasadami lub ograniczeniami, które nie pozostawiają miejsca na swobodę twórczą (zob. analogicznie ww. wyroki: w sprawie Bezpečnostní softwarová asociace, pkt 48, 49; w sprawie Football Association Premier League i in., pkt 98).
- 40 Jak wynika zatem z art. 3 ust. 1 jak i motywu 16 dyrektywy 96/9, żadne inne kryterium niż kryterium oryginalności nie znajduje zastosowania w celu dokonania oceny, czy możliwe jest objęcie bazy danych ochroną prawa autorskiego, przewidzianą w tej dyrektywie.
- 41 Wynika stąd, po pierwsze, iż o ile wybór lub uporządkowanie danych – obejmujących w sprawie takiej jak rozpatrywana przed sądem krajowym datę, godzinę i nazwy drużyn w odniesieniu do poszczególnych meczów ligowych piłki nożnej (zob. pkt 26 niniejszego wyroku) – jest oryginalnym wyrazem twórczych możliwości autora bazy danych, o tyle nie jest istotne w celu dokonania oceny, czy ta baza danych może być objęta ochroną prawa autorskiego, przewidzianą w dyrektywie 96/9, czy ten wybór lub to uporządkowanie obejmuje bądź nie nadanie tym danym „dużego znaczenia”,

o którym mowa w pytaniu pierwszym lit. b), przedłożonym przez sąd krajowy.

- 42 Po drugie, fakt, że stworzenie bazy danych wymagało ze strony jej autora – niezależnie od stworzenia danych, które baza ta zawiera – znacznego nakładu pracy i dużych umiejętności, o których mowa w lit. c) tego pytania, nie może jako taki uzasadnić ochrony prawem autorskim przewidzianej dyrektywą 96/6, jeżeli ten nakład pracy i te umiejętności nie odznaczają się żadną oryginalnością w wyborze lub uporządkowaniu wskazanych danych.
- 43 W niniejszej sprawie do sądu krajowego należy dokonanie oceny, w świetle powyższych elementów analizy, czy terminarze meczów piłki nożnej, będące przedmiotem postępowania przed tym sądem, stanowią bazy danych, które spełniają przesłanki umożliwiające objęcie ich ochroną prawa autorskiego, wymienione w art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9.
- 44 W tym względzie zasady tworzenia wskazanych terminarzy, opisane przez sąd krajowy, jeżeli nie są uzupełnione elementami świadczącymi o oryginalności w wyborze lub uporządkowaniu danych zawartych w tych terminarzach, nie są wystarczające, aby omawiana baza danych mogła być chroniona prawem autorskim ustanowionym w art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9.
- 45 W świetle powyższych uwag na przedłożone pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9 należy dokonywać w ten sposób, że „baza danych” w rozumieniu art. 1 ust. 2 tej dyrektywy jest chroniona prawem autorskim ustanowionym w tej dyrektywie, pod warunkiem że wybór lub uporządkowanie danych, które baza ta zawiera, stanowi oryginalny wyraz swobody twórczej autora bazy danych, a dokonanie oceny w tym zakresie należy do sądu krajowego.
- 46 W rezultacie:
- wysiłek intelektualny i umiejętności wykorzystane przy tworzeniu rzeczonych danych nie są istotne w celu ustalenia, czy możliwe jest objęcie wskazanej bazy danych ochroną z tytułu tego prawa;
 - nie ma znaczenia w tym względzie, czy wybór lub uporządkowanie tych danych obejmuje bądź nie nadanie im dużego znaczenia; oraz
 - znaczący nakład pracy i duże umiejętności wymagane do stworzenia tej bazy nie mogą jako takie uzasadniać takiej ochrony, jeżeli nie odznaczają się żadną oryginalnością w wyborze lub uporządkowaniu danych, które ta baza danych zawiera.

W przedmiocie drugiego pytania prejudycjalnego

- 47 W drugim pytaniu sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy wykładni dyrektywy 96/9 należy dokonywać w ten sposób, że sprzeciwia się ona obowiązywaniu przepisów krajowych, które przyznają bazom danych objętym definicją zawartą w art. 1 ust. 2 ochronę prawa autorskiego uzależnioną od innych przesłanek niż przesłanki

przewidziane w jej art. 3 ust. 1.

- 48 W tym względzie należy podkreślić, że dyrektywa 96/9 zgodnie z motywami 1–4 ma na celu zniesienie różnic występujących w przepisach krajowych w zakresie ochrony prawnej baz danych w szczególności w odniesieniu do zakresu i warunków ochrony prawem autorskim, które wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie rynku wewnętrznego, swobodę przepływu towarów i usług w Unii Europejskiej, a także na rozwój rynku informatycznego w Unii Europejskiej.
- 49 W tym kontekście art. 3 dyrektywy 96/9, jak wynika z motywu 60 tej dyrektywy, dokonuje „harmonizacji kryteriów określenia, czy baza danych ma być chroniona na podstawie prawa autorskiego”.
- 50 Bez wątpienia, jeśli chodzi o bazy danych, chronione w dniu 27 marca 1996 r. na mocy krajowego reżimu prawa autorskiego w oparciu o inne kryteria objęcia ochroną niż kryteria wymienione w art. 3 ust. 1 tej dyrektywy, art. 14 ust. 2 dyrektywy 96/9 gwarantuje w danym państwie członkowskim zachowanie okresu ochrony ustanowionego w takim reżimie. Jednakże z zastrzeżeniem wyłącznie tego przepisu przejściowego, wskazany art. 3 ust. 1 sprzeciwia się, aby przepisy krajowe przyznawały bazom danych objętym definicją zawartą w art. 1 ust. 2 rzeczonyj dyrektywy ochronę prawa autorskiego z zachowaniem innych przesłanek niż przesłanka oryginalności przewidziana we wskazanym art. 3 ust. 1.
- 51 Co się tyczy motywów 18, 26 i 27 dyrektywy 96/9, powołanych przez Football Dataco i in., motywy te podkreślają swobodę, jaka przysługuje autorom utworów w zakresie podjęcia decyzji o umieszczeniu tych utworów w bazie danych, a także brak wpływu zamieszczenia chronionego utworu w bazie danych, która ewentualnie objęta jest ochroną, na prawa chroniące umieszczony w niej utwór. Natomiast motywy te nie stanowią argumentu na poparcie wykładni sprzecznej z wykładnią przedstawioną w poprzednim punkcie niniejszego wyroku.
- 52 W świetle powyższych uwag na drugie przedłożone pytanie należy odpowiedzieć, że wykładni dyrektywy 96/6 należy dokonywać w ten sposób, że z zastrzeżeniem przepisu przejściowego zawartego w jej art. 14 ust. 2, dyrektywa ta sprzeciwia się obowiązywaniu przepisów krajowych, które przyznają bazom danych objętym definicją zawartą w jej art. 1 ust. 2 ochronę prawa autorskiego uzależnioną od innych przesłanek niż przesłanki przewidziane w jej art. 3 ust. 1.

W przedmiocie kosztów

- 53 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Wykładni art. 3 ust. 1 dyrektywy 96/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 1996 r. w sprawie ochrony prawnej baz danych należy dokonywać w ten sposób, że „baza danych” w rozumieniu art. 1 ust. 2 tej dyrektywy jest chroniona prawem autorskim ustanowionym w tej dyrektywie, pod warunkiem że wybór lub uporządkowanie danych, które ta baza zawiera, stanowi oryginalny wyraz swobody twórczej autora bazy danych, a dokonanie oceny w tym zakresie należy do sądu krajowego.

W rezultacie:

- wysiłek intelektualny i umiejętności wykorzystane przy tworzeniu rzeczonych danych nie są istotne w celu ustalenia, czy możliwe jest objęcie wskazanej bazy danych ochroną z tytułu tego prawa;
 - nie ma znaczenia w tym względzie, czy wybór lub uporządkowanie tych danych obejmuje bądź nie nadanie im dużego znaczenia oraz
 - znaczący nakład pracy i duże umiejętności wymagane do stworzenia tej bazy nie mogą jako takie uzasadniać takiej ochrony, jeżeli nie odznaczają się żadną oryginalnością w wyborze lub uporządkowaniu danych, które ta baza danych zawiera.
- 2) Wykładni dyrektywy 96/6 należy dokonywać w ten sposób, że z zastrzeżeniem przepisu przejściowego zawartego w jej art. 14 ust. 2, dyrektywa ta sprzeciwia się obowiązywaniu przepisów krajowych, które przyznają bazom danych objętym definicją zawartą w jej art. 1 ust. 2 ochronę prawa autorskiego uzależnioną od innych przesłanek niż przesłanki przewidziane w jej art. 3 ust. 1.

Podpisy